

ПИРАТИ У ВОДАМА ОКО РОГА АФРИКЕ – ВОЈНА ОПЕРАЦИЈА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ „АТАЛАНТА“

Мајор *Владан Станић*

Учланку је описна ситуација у водама око Рога Африке, кроз анализу, учесталост и тактику пиратских напада у протеклих десет година. Разматрајући пиратство и његов утицај на поморску безбедност, аутор анализира изворе овог феномена, подручје деловања, његов карактер и јаку повезаност са другим облицима међународног криминала и политичким актерима у Сомалији.

*Аутор ради у Управи за међународну војну сарадњу

Сваке године дешава се на стотине пиратских напада, а модерни пирати постају све софистициранији, смелији и насилнији него икада. Криминални акт пирата више није ограничен само на пљачку већ укључује и друге насилне акте попут отмице на мору, киднаповања, убиства, тортуре, итд. Данас модерни пи-

рати представљају „скривен“, али озбиљан проблем у многим деловима света и увек актуелан изазов и ризик за бродове и њихове посаде. Тако је борба против пирата данас изазов и за целу међународну заједницу, јер повећање броја пиратских напада последњих неколико година знатно је утицало на безбедност пловидбе и

FGS Koeln

проузроковало економску штету у међународној размени робе морским пловним путевима.

Деловање пирата у водама око Рога Африке симптом је шире нестабилности који погађа Сомалију и читав регион пуне две деценије. Међународно призната Прелазна савезна влада Сомалије (Transitional Federal Government of Somalia – TFG) немоћна је да формира функционалну владу јединства, реконструише националну безбедност и створи услове за владавину права.

Савет безбедности Уједињених нација окарактерисао је овакво стање као претњу светском миру и предузео низ мера како би се смањила опасност по бродове који плове у ризичним подручјима и ума-

њила економска штета. Усвојене су резолуције 1814, 1816, 1838, 1846. и 1851. и 1897, а све земље и релевантне организације су позване да пруже помоћ и учине напор ради спречавања деловања пирата. Северноатлантски војни савез (НАТО) позитивно је одговорио на захтев Уједињених нација и, у складу са резолуцијама Савета безбедности УН, покренуо неколико војнопоморских операција ради обезбеђења пратње бродова Светског програма за храну (World Food Programme – WFP), који плове дуж обале Сомалије.¹

Чланице Европске уније донеле су одлуку да, у оквиру заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ, дају допринос постизању међународног мира и безбедности у складу са принципима Повеље УН. Покренута је војна операција поморских снага ЕУ у којој су заинтересоване земље чланице Европске уније, у сарадњи са Прелазном савезном владом Сомалије, ставиле на располагање одређене капацитете и средства за борбу против пирата у водама Сомалије.

Такође, на челу са САД, у јануару 2009. године, за супротстављање деловању пирата у саставу коалиционих поморских снага (Coalition Maritime Forces –

¹ Прва противпиратска операција НАТО под називом „Савезнички добављач“ (*Operation Allied Provider*) реализована је у периоду октобар–децембар 2008. године. У периоду од 24. марта до августа 2009. године спроведена је операција „Савезнички заштитник“ (*Operation Allied Protector*), а од августа 2009. године НАТО изводи операцију „Океански штит“ (*Operation Ocean Shield*). Операцију изводе две сталне поморске групе SNMG-1 и SNMG-2, које се на задацима борбе против пирата у зони патролирања ротирају. Одлуком Северноатлантског савета од 17. августа 2009. године мандат операције је продужен до краја 2012. године.

CMF), формиране су Комбиноване наменске снаге 151 (Combined Task Force – CTF 151).²

Поред наведених поморских снага и друге државе, попут Русије, Индије, Кине, Јапана и других држава из региона, имају распоређене бродове око Рога Африке, ангажоване првенствено ради заштите властитих трговачких бродова.

Према члану 101. Конвенције УН о праву мора (United Nations Convention on the Law of the Sea – UNCLOS) из 1982. године, „пиратство на мору“ дефинише се као:

- а) *„сваки незаконити акт насиља, за државање или сваки акт разбојништва, почињен у личне сврхе од стране посаде или путника неког приватног брода или приватног ваздухоплова, а који су уперени на:

 - отвореном мору, против неког брода или ваздухоплова или против лица или добара која се на њима налазе;
 - против брода или ваздухоплова, лица или добара на месту које није под јурисдикцијом ниједне државе;*
- б) *сваки акт добровољног учешћа у коришћењу брода или ваздухоплова, када су онеме ко такву радњу почини познате чињенице које том броду или ваздухоплову дају обележја пиратског брода или ваздухоплова;*
- в) *сваки акт који има за циљ да подстиче на вршење радњи описаних у ставовима а) и б) овог члана или свака радња која олакшава вршење истих“.*

Међународна поморска канцеларија (International Maritime Bureau – ИМВ) дефинише пиратство као „акт укрцавања или покушаја укрцавања на неко пловно средство са очигледном намером да се почини крађа или неки други преступ уз постојање намере или могућности да се примени сила како би се тај акт извршио“.

Узроци појаве пиратства

Пиратство је у одређеним деловима света, а посебно уз обале Африке, већ неколико година у сталном порасту. Постоји више чинаца који су довели до повећања пиратских активности крајем 20. и почетком 21. века. Кроз Аденски залив и дуж обале Сомалије плови више од 16.000 бродова годишње. Повољан географски поло-

жај Сомалије, дуж поморских праваца од велике важности, пружа пиратима велике могућности у погледу избора брода према којем ће починити криминални акт. У већини осталих случајева ради се о сиромашним државама региона у којима владају унутрашње размирице или су у међусобном оружаном сукобу, где су забележени брзи раст популације, тешка економска ситуација, политичка корупција, спрега власти и криминала, велика незапосленост, ниска примања и нестабилна безбедносна и политичка ситуација. Такође, као један од разлога наводи се и воља власника бродова и бродских компанија да радије плате откуп пиратима, него већи износ осигурања брода и терета. Пиратство у таквим државама представља једини начин преживљавања, али уједно најбржи и најуноснији начин зараде.

Развој технологије и електронике довео је до смањења броја чланова посаде на комерцијалним бродовима са једне стране, а са друге омогућио пиратима употребу софистицираног наоружања, уређаја за глобално позиционирање, савремену опрему за упад на брод, модерних чамаца опремљених снажним ванбродским моторима, као и употребу интернета и истовремено лакши приступ информацијама о плановима и рутама бродова.

Мотивациони фактор

Основни мотив пирата је стицање профита. Профит у пиратским дејствима стиче се крађом новца од чланова посаде, продајом отете робе или брода, али и изнудом новца од власника бродова и бродских компанија, па чак и од влада држава или породица отетих чланова посаде. Изнуда новца врши се застрашивањем, при чему се прети нападом на личност или уништењем имовине.

Употреба силе од стране међународних поморских снага ради хапшења пира-

² Централна команда поморских снага Сједињених Америчких Држава (U.S. Naval Forces Central Command – NAVCENT) командује Комбинованим наменским снагама **CTF-150** (задуженим за борбу против тероризма на мору, у подручју Црвеног мора, Аденског и Оманског залива, Арапском мору и делу Индијског океана), **CTF-151** (задужена за борбу против пирата у подручју Аденског залива, Црвеног мора, делу Арапског мора и западном делу Индијског океана), **CTF-152** (задужена за пружање подршке током операције *Enduring Freedom* у Авганистану, у подручју Персијског залива и Арапског мора) и **CTF-158** (у подручју северног дела Арапског залива).

та и њиховог процесуирања и ослобађања талаца, довела је до повећања нивоа насиља пирата, који све чешће завршава смрћу чланова посаде, због одмазде као новог мотивационог фактора за извршење криминалних дела. Претпоставља се да је 14. априла 2009. године напад пирата на брод *Liberty Sun*, који је пловио под америчком заставом, извршен са намером да се оштети или потапи брод и повреде, односно ликвидирају чланови посаде као чин освете за смрт три сомалијска пирата током акције америчких војних снага за ослобађање заробљеног капетана брода *Mastersk Alabama* неколико дана раније.

Учесталост пиратских напада

Подаци о нападима пирата прикупљају се од 1992. године, када је забележен знатан пораст броја напада. Фреквенција пријављених случајева напада пирата мења се од региона до региона и из године у годину. Прави број пиратских напада много је већи у односу на званични број.

Велики број морских подручја проглашен је опасним за пловидбу због великог интензитета пиратских активности. На основу података Међународне поморске канцеларије (ИВМ) у Лондону, просечан број пиратских напада на трговачке бродове у последњој деценији је утростручен у односу на деведесете године 20. века. Тренутно се напади пирата најчешће дешавају у подручју око Рога Африке, у Гвинејском заливу и Јужном кинеском мору.

У протеклих десет година, знатан пораст броја напада забележен је 2009. године. Од укупно 406 пријављених напада пирата широм света, у подручју Аденског залива, Арапског и Црвеног мора и запад-

ног дела Индијског океана, извршено је 217 пиратских напада. И поред знатних мера које је предузела Међународна заједница, пирати су наставили да успешно изводе своја дејства. У водама око Рога Африке у првих шест месеци 2010. године извршено је 100 пиратских напада.

Врсте пиратства

Најопштија подела пиратства, изведена према опреми, наоружању, методама напада, мотивима, избору циља и његовој удаљености од обале, може се извршити на два основна типа:

- пиратство малих и
- пиратство великих размера.

Пирати који припадају типу *пиратства малих размера* живе у обалном подручју. Карактерише их сиромаштво, неорганизованост, наоружани су лаким оружјем (пиштољ, нож) и нападају мање бродове који плове недалеко од обале (једрилице, јахте, рибарски бродови). Пирати врше упад на бродове, прете члановима посаде и отуђују личне ствари и новац посаде.

Пирати из *пиратства великих размера* јесу чланови организованих криминалних група. Овај тип пирата користи све врсте стрелачког и преносног ракетног наоружања, софистицирану опрему и сателитске телефоне. Делују далеко од обале – изван територијалних вода држава и нападају велике бродове (танкере и контејнерске бродове).

Сомалијски пирати су организовани на различите начине, а чине их:

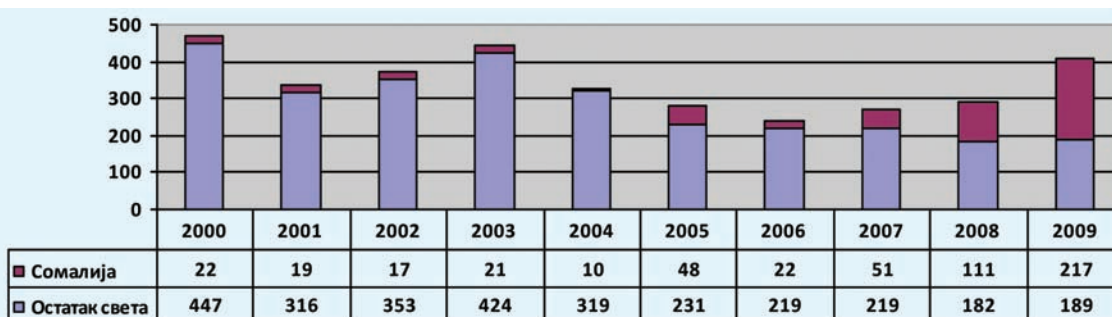
- индивидуалци (ситни криминалци),
- организоване криминалне групе и
- локалне побуњеничке групе.

Година	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Број напада	90	188	228	248	202	300	469	335	370	445	329

Табела 1. Преглед укупног броја напада пирата у свету за период 1994–2004. година

Табела 2. Преглед укупног броја напада пирата у свету и компарацији типова напада за период 2005–2010. година

Категорија напада/година	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010. [5]
Извршен напад	205	176	187	200	202	101
Упад пирата на брод	182	162	169	151	153	70
Отмица брода	23	14	18	49	49	31
Покушај напада	71	63	76	93	204	95
Употреба ватреног оружја	19	7	14	46	120	48
Покушај упада пирата на брод	52	56	62	47	84	47
Укупно извршених напада	276	239	263	293	406	196

Графикон 1 – Укупан број напада сомалијских пирата у периоду 2000–2009. година.
Извор: Годишњи извештаји Међународне поморске канцеларије (ИМВ-ИСС), 2003–2009. године

Година/категорија напада	Извршен напад		Покушај напада		Укупно напада
	Упад пирата на брод	Отмица брода	Употреба ватреног оружја	Покушај упада пирата на брод	
2008.	3	42	39	28	112
Аденски залив	2	32	31	27	92
Територијалне воде Сомалије	-	10	8	1	19
Сејшелска острва	1	-	-	-	1
2009.	1	47	114	55	217
Аденски залив	-	20	64	32	116
Територијалне воде Сомалије	1	26	45	8	80
Црвено море	-	-	3	12	15
Арапско море	-	-	-	1	1
Оман	-	1	2	1	4
Индијски океан	-	-	-	1	1
2010.	1	27	46	26	100
Аденски залив	1	11	13	8	33
Територијалне воде Сомалије	-	16	27	8	51
Црвено море	-	-	4	10	14
Арапско море	-	-	2	-	2

Табела 3. Преглед укупног броја напада сомалијских пирата и компарација типова напада за период 2008–2010. година

Подручје деловања сомалијских пирата

Пирати делују у подручјима са високим нивоом комерцијалне активности, државама са малим ратним морнарицама и славим механизмима регионалне безбедносне сарадње. Сомалијске воде представљају подручје са највећим ризиком од извођења пиратских напада и оружане пљачке на мору. Подручје деловања сомалијских пирата обухвата Аденски залив, Црвено море, мореуз Баб ел Мандеб и део Индијског океана.

Пиратство у сомалијским водама последица је нефункционисања државне власти и институција од избијања грађан-

ског рата 1991. године. Присуство пирата је много година представљало локални проблем, који је ескалацијом броја пиратских напада у првој деценији 21. века постао међународни проблем и претња међународном миру и безбедности. Северна обала Сомалије лежи на југу Аденског залива, кључног транзита за пролаз бродова у Црвено море и луку Џибути и обратно, чија је активност у порасту из године у годину. Кроз воде Индијског океана дуж југоисточне обале Сомалије води пут робне размене између Азије и Источне Африке, као и путни правац за бродове који плове око рта Добре наде према државама на западу Африке и лукама Јужне и Централне Америке.

Према извештају генералног секретара УН и састанка експертске групе, који је

Зона подручја деловања сомалијских пирата

сазвао специјални представник за Сомалију у новембру 2008. године, у сомалијским водама делује неколико пиратских група. Две главне групе, идентификоване у извештају генералног секретара у марту 2009. године, биле су пиратска мрежа која је базирана у регији Пунтланд, дистрикт Ејл и пиратска мрежа у региону Мудуг, дистрикт Харардера. Такође, мање пиратске групе делују око сомалијских лука Босасо, Квандала, Калула, Баргал, Хобио, Могадишо и Гарад.

³ Најмасовније гусарење организовала је Краљевина Енглеска у 16. веку. напад на трговачке и ратне бродове земље која је била у рату са земљом у чијој су служби били.

Северна аутономна област Пунтланд представља главни ослонац једне од најактивнијих пиратских мрежа, која изводи нападе са ове територије. Међутим, основна карактеристика већине пиратских дејстава са ове територије јесте да су напади извршени по наређењу врха власти регије Пунтланд. Због тога се често о овим нападима говори више као о последици гусарења него пиратства, јер је основна разлика између пиратства и гусарења у томе што пиратство подразумева кривично дело пљачке на мору ради личних интереса, док гусарење представља пљачку у служби државе.³

Организоване углавном на бази клановских веза и међусобних разлика, у међусобно удаљеним лучким градовима, пи-

ратске групе имају различите могућности и обрасце понашања и деловања, чинећи при томе одговор међународне заједнице на изазов и претњу отежаним.

Типичан сомалијски пиратски тим опремљен је разним врстама стрељачког оружја, као и ручним лансерима ракета. Тим је укрцан на два или више чамаца опремљених снажним ванбродским моторима. Напади који се изводе далеко од обале реализују се уз подршку тзв. „матичног“ брода. То су најчешће рибарски и трговачки бродови средње величине, отети у претходним акцијама. Познати су још под називом „фантомски“ или „бродови духови“, јер је извршено фалсификовање документације брода након отмице брода. Земље које не траже порекло брода приликом пререгистрације најчешће су земље Јужне Америке: Хондурас, Белизе и Панама.

Једна од основних карактеристика сомалијских пирата је задржавање терета и чланова посаде бродова ради тражења откупа. Сомалијски пирати циљано узимају бродове и њихове посаде као таоце, при том остављајући чланове посаде, терет и брод нетакнут. Ова тактика пирата се још увек ефикасно примењује због јаког упоришта пирата на копну, на територији Сомалије, и у њеним територијалним водама, из којих пирати могу да изводе нападе и воде преговоре око откупа. Када се разматрају подаци које је прикупила Међународна поморска канцеларија (ИМВ) на годишњем нивоу, начин деловања пирата око Рога Африке у супротности

је са методама пиратских напада у југоисточној Азији и западној Африци. Наведене пиратске групе укрцавају се на бродове углавном ради крађе новца, личних ствари чланова посаде и лакшег терета. Већина сомалијских пиратских група до сада није показала жељу за лишавање живота чланова посаде отетих бродова, јер сваки члан посаде „вреди“ одређену суму новца. Украјински брод *Faina* ослобођен је у фебруару 2009. године након шест месеци заточеништва у којем су га држали пирати који су базирани у граду Харардери. Брод је превозио тенкове Т-72, као и велике количине муниције и лаког наоружања. Након што је пиратима плаћен откуп, брод са нетакнутим товаром је враћен власнику.

Супротно сомалијским пиратима, пирати у другим деловима света, попут група које делују у југоисточној Азији и западној Африци, чешће чине убиства или наносе озбиљне физичке повреде члановима посаде брода, јер је циљ напада узимање робе, а не тражење откупа за брод и робу.

Преговори око откупа одвијају се употребом сателитских телефона, уз учешће трећих лица као медијатора који су у Сомалији или некој другој земљи. Међународне војне поморске снаге које плове у подрчку деловања пирата избегавају акције спасавања како не би угрозили животе талаца, иако поједине државе на својим бродовима имају укрцане тимове обучене и опремљене за упад на брод и решавање галачких ситуација.

Операција „Аталанта“

Савет Европске уније усвојио је 19. септембра 2008. године Одлуку о заједничкој акцији 2008/749/CFSP, којом је формирано координационо тело у Бриселу (EU NAVCO) ради пружања подршке активностима појединих држава чланица ЕУ у спровођењу надзора и заштите бродова који плове у водама око Сомалије.

Координационо тело EU NAVCO је, ради планирања и координације војних снага ЕУ у операцији „Аталанта“ и везе између пловних састава у региону, успоставио „Поморски безбедносни центар – Рог Африке“ (Maritime Security Centre – Horn of Africa - MSCHOA), који прати кретање бродова у региону и ажурира информације о претњама и нападима пирата.

Европска унија покренула је 8. децембра 2008. године своју прву војну поморску операцију „Аталанта“ (European Union Naval Forces in Somalia – EU NAVFOR Somalia – ATALANTA), у оквиру европске, односно заједничке безбедносне и одбрамбене политике (Common Security and Defence Policy – CSDP). Операција је покренута у складу са резолуцијама СБ УН 1814, 1816, 1838. и 1846, ради заштите бро-

дова који превозе храну за Сомалију у оквиру Светског програма за храну (WFP), као и заштите поморског саобраћаја у Аденском заливу и дуж обале Сомалије.

Мандат војне операције ЕУ „Аталанта“ обухвата:

- заштиту бродова Светског програма за храну, који врше испоруку хране расељеним лицима у Сомалији;
- заштиту трговачких бродова који плове у подручју Црвеног мора, Аденског залива и дуж обале Сомалије;
- предузимање потребних мера, укључујући и употребу силе, ради одвраћања, спречавања, превенције и репресије напада пирата и оружане пљачке на мору у подручју извођења операције.

У операцији учествује око двадесет бродова и авиона и више од 1800 људи. Осим држава чланица Европске уније и многе друге државе, које нису чланице Уније, попут Норвешке, Хрватске, Црне Горе и Украјине, такође пружају подршку операцији упућивањем својих припадника на бродове земаља партнера у зони операције или у команду операције у Нортвуду у Великој Британији.

Табела 4. Тренутне војнопоморске снаге које учествују у операцији „Аталанта“

Држава	Тип брода	Назив брода
Шпанија	Помоћни брод за снабдевање горивом	SPS PATINO
	Патролни брод	ESPS INFANTA CRISTINA
	Авион за извиђање и осматрање површине мора	BARBO CN-235
Немачка	Фрегата	FGS KOELN
	Фрегата	FGS HAMBURG
Француска	Фрегата	FS JACOBET
	Фрегата	FS FLOREAL
	Фрегата	FS CDT BOUAN
	Помоћни брод за снабдевање горивом	FS SOMME
	Авион за извиђање и осматрање површине мора	BREGUET ATLANTIC OBELIX ATL-2
	Авион за извиђање и осматрање површине мора	DASSAULT FALCON F50
	Авион за извиђање и осматрање површине мора	BOEING E-3F SENTRY
Холандија	Помоћни брод за снабдевање горивом	HNLMS AMSTERDAM
Италија	Фрегата	ITS ZEFFIRO
Луксембург	Авион за извиђање и осматрање површине мора	SEAGULL MERLIN III-A (VICTORIA)
Шведска	Патролни брод	HSWMS CARLSKRONA
Грчка	Фрегата	HS ADRIAS
Белгија	Фрегата	BS LOUISE MARIE

Војни бродови Европске уније патролирају у подручју јужног дела Црвеног мора, Аденског залива и западном делу Индијског океана, укључујући и Сејшелска острва, и у непрекидном су контакту са сталном поморском групом НАТО (Standing NATO Maritime Group - SNMG), комбинованим наменским снагама (CTF-151), као и руским, индијским, јапанским и кинеским војним бродовима.

Војне снаге укључене у операцију могу употребити силу, у смислу употребе ватреног оружја, извршити хапшење, притвор и трансфер лица осумњичених да су починила дела пиратства, односно оружане пљачке на мору у зони извођења операције. Војнопоморске снаге Европске уније могу запленили бродове пирата или бродове које су пирати отели, као и робу која је укрцана на броду. Осумњичени могу бити процесуирани у земљама чланицама Европске уније или у Кенији, у складу са потписаним споразумом између Европске уније и Кеније од 6. марта 2009. године, који одобрава кенијским властима да процесуирају осумњичене. Такође, споразумом Европске уније и других држава, попут Сејшелских острва, регулисан је трансфер осумњичених лица за почињена дела пиратства и оружане пљачке на мору.

Препоручени међународни транзитни коридор (IRTC)

У августу 2008. године међународне војне поморске снаге земаља партнера усагласиле су се око успостављања поморско-безбедносног подручја патролирања (Maritime Security Patrol Area – MSPA) у Аденском заливу ради безбедније транзитне зоне за трговачке бродове препорученим међународним транзитним коридором (International Recommended Transit Corridor – IRTC).

Бродови који плове кроз Аденски залив имају обавезу да прате савете „Поморског безбедносног центра – Рог Африке (MSC-NOA)“ и плове кроз препоручени коридор. Забрањен је пролаз бродовима између Сомалије и острва Сокотра, као и улазак у територијалне воде Јемена, јер међународне војнопоморске снаге не могу пружити помоћ нападнутим бродовима у територијалним водама Јемена. Транзитни коридор обезбеђује прав пловни пут кроз Аденски

залив, раздваја пловне путеве повећавајући навигацијску безбедност и омогућава комерцијалним бродовима безбедну удаљеност од јеменских и сомалијских територијалних вода. Приликом пловидбе кроз препоручени коридор комерцијални бродови координирају пловидбу са војнопоморским снагама Европске уније (EUNAVFOR), односно Поморским трговачким операцијама Уједињеног Краљевства (United Kingdom Maritime Trade Operations – UK-MTO) или са Поморском канцеларијом САД за везу (U.S. Maritime Liaison Office – MARLO) у Бахреину.

Координате коридора су:

- источни транзит: 11° 48'N 045°E; 11° 53'N 045°E - 14° 18'N 053°E; 14° 23'N 053°E;
- западни транзит: 11° 55'N 045°E; 12° 00'N 045°E - 14° 25'N 053°E; 14° 30'N 053°E.

Препоручени међународни транзитни коридор (IRTC) кроз Аденски залив

Оба пловна пута у коридору широка су по пет наутичких миља са међузонам ширине две наутичке миље.⁴ Пловни пут према западу налази се на северном делу коридора и одвија се у курсу 072°, а према истоку на јужном делу коридора, у курсу 252°.

Закључак

Решење проблема пиратства је у формирању стабилне државе у Сомалији са изграђеним функционалним државним институцијама и механизмима за спречавање деловања пирата. До успостављања стабилне државе, алтернатива повећању безбедности у региону огледа се у превентивним патролама које врше бродови морнарица бројних држава, које су углавном недовољне да пруже потребан ниво заштите комерцијалним бродовима на тако великом

⁴ 1 наутичка миља = 1852 метра; 1' на карти = 1 наутичка миља на мору.

морском подручју. Европска унија пружа пуну подршку Мисији Афричке уније у Сомалији (AMISOM), првенствено ради планирања и изградње капацитета за повећање способности сомалијских снага безбедности за борбу против било ког облика насиља и угрожавања људских права.⁵

Као део глобалне акције коју предузима Европска унија ради управљања кризама широм света, операција „Аталанта“ представља прву војну операцију Европске уније која се спроводи ради решавања сомалијске кризе, која има политички, безбедносни и хуманитарни карактер.

Овом операцијом Европска унија је показала да мења своју доктрину и да неће интервенисати само у оквиру мисија очувања мира и посредовања између супротстављених страна. Ради остваривања безбедности на међународном плану, Европска унија је опредељена за јачање своје улоге и утицаја у погледу безбедности и сарадње са другим организацијама и државама. Покретањем војнопоморске операције „Аталанта“ Европска унија је доказала да поседује капацитете и да може дати велики допринос у очувању безбедности пловидбе и изван Европе, као и да поседује способност да делује самостално, независно од НАТО и других међународних војних и цивилних организација.

Европска унија је решена да, у сарадњи са другим међународним и регионалним актерима, операцију против пирата у водама око Рога Африке спроведе до краја и тиме уклони пиратство као узрок дестабилизације међународне, регионалне и националне безбедности и трговине. Операцијом „Аталанта“ остварен је позитивни учинак, тако да је број успешних напада на комерцијалне бродове знатно смањен. Бројне поморске снаге ангажоване у региону приморавају пирате да своја дејства испољавају све даље и даље од обале, што олакшава њихово хапшење и процесуирање и уједно смањује њихов укупан број у региону.

Успостављању безбедности пловидбе око Рога Африке, кроз транзитно подручје од изузетне важности за читав свет, иде у прилог и чињеница да је мандат опера-

ције „Аталанта“ продужен до децембра 2012. године.⁶

Литература:

1. UN Convention on the Law of the Sea, Article 101, стр. 60-61, www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf, приступано 15. новембра 2010.
2. Dana Dillon, *Maritime Piracy: Defining the Problem*, SAIS Review, Vol. XXV, No. 1, Winter – Spring 2005.
3. *Piracy and Armed Robbery Against Ships*, Report for the Period 1 January – 31 December 2005, ICC International Maritime Bureau, January 2006, www.le-havre-vessels-in-france.net/fichiersdoc/2005_ICC_Piracy_annual_report.pdf, приступано 20. новембра 2010.
4. *Piracy and Armed Robbery Against Ships*, Report for the Period 1 January – 31 December 2009, ICC International Maritime Bureau, January 2010, <http://www.mfa.gr/softlib/Ετήσια%20αναφορά%20για%20то%202009%20του%20International%20Maritime%20Bureau%20για%20την%20Πειρατεία.pdf>, приступано 28. новембра 2010.
5. *Piracy and Armed Robbery Against Ships*, Report for the period 1 January – 30 June 2010, ICC International Maritime Bureau, www.naval.review.cfps.dal.ca/pdf/2010%20Q2%20IMB%20Piracy%20Report.pdf, приступано 27. новембра 2010. године.
6. *Piracy off the Horn of Africa*, Congressional Research Studies Report for Congress, September 28, 2009.
7. EU naval operation against piracy (EU NAVFOR Somalia – Operation ATALANTA), June 2010, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/missionPress/files/101116%20Factsheet%20EU%20NAVFOR%20Somalia%20-%20version%202023_EN.pdf, приступано 27. новембра 2010.
8. *Council Joint Action on a European Union military operation to contribute to the deterrence, prevention and repression of acts of piracy and armed robbery off the Somali coast 2008/851/CFSP*, Official Journal of the European Union, November 10, 2008.
9. Leonard Remondus van der Meijden, *The Influence of Modern Piracy on Maritime Commercial Transport*, Erasmus University, Rotterdam, November 2008.
10. Robert I. Rotberg, *Combating Maritime Piracy: A Policy Brief with Recommendations for Action*, No. 11, World Peace Foundation, Cambridge, 2010.
11. Louise Butcher, *Shipping: Piracy*, July 2, 2010, House of Commons - Library, <http://www.parliament.uk/briefingpapers/commons/lib/research/briefings/snbt-03794.pdf>, приступано 29. новембра 2010.
12. *Piracy – Gulf of Aden*, Loss prevention briefing for North of England Members, July 16, 2010, internet:<http://www.nepia.com/cache/files/1576-1279296027/LPBriefing-Piracy-GulfofAden.pdf>, приступано 5. новембра 2010.

⁵ Европска унија је у априлу 2010. године покренула мисију за обуку сомалијских снага безбедности EU Somalia Training Mission – EUTM Somalia.

⁶ Одлука о продужењу мандата операције „Аталанта“ усвојена је у Бриселу 14. јуна 2010. године (A104/10).